

**POVIJESNI I POMORSKI MUZEJ ISTRE
MUSEO STORICO E NAVALE DELL' ISTRIA
IZVJEŠTAJ O RADU ZA GODINU 2019.**

Pula, 22. siječnja 2021.

POVIJESNI I POMORSKI MUZEJ ISTRE – MUSEO STORICO E NAVALE DELL'ISTRIA

Gradinski uspon 6, 52100 Pula; tel.: 052/211-566, faks: 052/394-102

e-mail: ppmi@ppmi.hr, gracijano.kesac@ppmi.hr, gordana.milakovic@ppmi.hr,
katarina.pocedic@ppmi.hr, ana.skuljan.bilic@ppmi.hr, katarina.maric@ppmi.hr,
administracija@ppmi.hr, sanja.pecirep@ppmi.hr, suncica.mustac@ppmi.hr

www.ppmi.hr

Tip muzeja: specijalizirani

Vrsta muzeja: povijesni

Djelokrug: županijski

Godina osnutka: 1955.

Osnivač: Istarska županija – Regione istriana

Ravnatelj: Gracijano Kešac, dipl. povjesničar

Stručni djelatnici: Gracijano Kešac (kustos), Katarina Marić (viša kustosica), Gordana Milaković (viša kustosica), Katarina Pocedić (viša kustosica i muzejska pedagoginja), Lana Skuljan Bilić (viša kustosica), mr. sc. Sunčica Mustač (kustosica), Sanja Pecirep (muzejska tehničarka)

1. SKUPLJANJE GRAĐE

Otkupom i darivanjem, fundus Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria, obogaćen je tijekom 2019. godine za ukupno 907 predmeta. Od toga je 897 predmeta otkupljeno, a 10 predmeta dobiveno je darivanjem.

1.1. Kupnja

U 2019. godini otkupljeno je 897 predmeta.

- Zbirka starih razglednica

U 2019. programskoj godini fundus Zbirke starih razglednica obogaćen za 74 nova predmeta. Među njima je najviše razglednica koje su tiskane u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije i Kraljevine Italije od strane istarskih izdavača. Kao i prijašnjih godina, nabavljane su razglednice koje prikazuju istarske gradiće i mala istarska mjesta, zatim motive mornarice, mornarskog i građanskog života. Od većih istarskih mjesta, otkupljene su razglednice Poreča, Pazina, Pule, Rovinja, Kopra, Portoroža, Izole, Buzeta, a od manjih mjesta, izuzetno rijetke razglednice sela Počekaji, Tara, Labinci, Bala, Sv. Petra u Šumi, Vižinade, Gračišća, Plomina, Vodnjana, Marčane, Višnjana, Motovuna, Suska, Cerovlja, Oprtija. Nabavljeno je i nekoliko razglednica s motivima Pule iz razdoblja anglo-američke vojne uprave.

- Zbirka fotografija, negativa i fotografske opreme

Zbirka fotografija, negativa i fotografske opreme obogaćena je tijekom 2019. godine s 377 novih predmeta, većinom fotografija, a od fotografske opreme nabavljeno je 5 stereoskopskih aparata s kraja 19. i početka 20. stoljeća, aparat za uvećavanje „Opemus“ iz 1960-ih godina, projektor za filmove „Silma – Sacht“, iz 1970., te filmska kamera „Quarz 2M“, iz 1960-ih.

Prilikom otkupa poštivali su se osnovni kriteriji otkupne aktivnosti, kao što su; kvaliteta fotografije, tehnika izvedbe i fotodokumentarnost. Tijekom 2019. godine nastavilo se s ciljanim otkupom građe, što pretpostavlja otkup fotografske baštine s područja geografskog prostora Istre (kamo, uz današnju Istarsku županiju, spadaju još i slovenska Istra, talijanski dio Istre, Liburnija i sjevernojadranski otoci), građe koja se odnosi na političku, vojnu, gospodarsku, socijalnu i kulturnu povijest Istre od sredine 19. do kraja 20. stoljeća. Tako su otkupljene različite vrste fotografija (portretne, panoramske, reportažno-dokumentarne i mornaričke).

Od otkupa u 2019. godini vrijedi istaknuti otkup većeg broja fotografija dvojice za Istru vrlo značajnih fotografa, Aloisa Beera i prvog pulskog fotografa Luigia Mionia. Osim njih, otkupljene su i fotografije Cesara Gallinara, E. Zambonia, E. Mionia, G. Boniventa, B. Circovicha, Carla Zambonia, Heinricha Zambonia, Gulielma Fiorinia, A. Jerkića, A. Pettenera, Angela Geghe, Demetria Buttignonia, J.M. Marincovicha, G. Greatia, N. Benussia, F.W. Schrinnera, Ignia Sandria, *Photograpisches Anstalt – Pola, Ateliara Olimpia, Foto Svilotti Pola, Atelier C. Sintich & Co. Pola*. Fotografije s područja Liburnije i otoka, koje su izdavali E. Jelussich, *Letiš – Opatija, Photobrom Gesellschaft*, B. Lergetporer, *Atelier Betty – Opatija, Atelier Adria – Lovran, Fotto Mayer Abbazia*.

Među motivima, prevladavaju portretne fotografije, prije svega, brojni portreti građanskih lica svih uzrasta, vojnika i časnika s kraja 19. i početka 20. stoljeća, zatim dokumentarne fotografije, te motivi istarskih gradića i manjih mjesta. Od istarskih mjesta, nabavljene su fotografije Pule, Rovinja, Buja, Pazina, Vodnjana, Kopra, Motovuna, Rapca, Čepićkog polja, Brijuna, Fažane, Kožljaka, Vižinade, Opatije, Lovrana, Voloskog, Lošinja, Cresa. Izuzetno je vrijedna serija od 21 fotografije fotografa Aloisa Beera s motivima Pule iz 1890-ih godina. Veliku dokumentarnu vrijednost ima serija fotografija s motivima polo utakmice i tenisa na Brijunima iz tridesetih godina 20. st., fotografije Josipa Broza Tita i stranih državnik na Brijunima, iz sredine 20. stoljeća, kao i fotografija prvih profesora Pazinske gimnazije s početka 20. stoljeća. Najstarija nabavljena fotografija datira iz 1866. godine, a rad je L. Mionia.

- Zbirka plakata i promidžbenog materijala

Za Zbirku plakata i promidžbenog materijala tijekom 2019. godine otkupljen je 45 novih predmeta. Pretežno se radi o promidžbenim plakatima, deplijanima i brošurama turističkih mjesata iz prve polovice 20. stoljeća, većinom su to Opatija, Pula, Rovinj, Poreč, Portorož, Piran, Lovran, Lošinj. Izuzetno su zanimljivi i plakat za Prvu istarsku pokrajinsku izložbu, iz 1910. godine, te plakat za *Oesterreichische Adria Ausstellung*, iz 1913.

- Zbirka tiska

Za Zbirku tiska otkupljeno je 79 novih predmeta. Među njima je 55 primjeraka novina „Istra“ – glasila Saveza jugoslavenskih emigranata iz Julijske krajine 1932. – 1937., 12 brojeva mjesečnika „Narodna prosvjeta“ za 1910. i 1911. godinu, Istarski džepni koledar „Jorgovan“, iz 1910., *Almanach fur die k.k. Kriegs – Marine*, iz 1886., te tri sveska publikacije „*Mitteilungen aus dem Gebiete des Seewesens*“, s kraja 19. / početka 20. stoljeća. Izuzetno su vrijedna i tri primjerka „*Omnibusa*“, s početka 20. stoljeća, koji je izlazio u Puli.

- Zbirka gradskog života

Za Zbirku gradskog života otkupljena su tijekom 2019. godine 134 nova predmeta. Za potrebe realizacije izložbe o povijesti boksa u Puli, ciljano su nabavljani predmeti, koji se odnose na tu temu (rukavice, trenirka, dres, rekviziti za trening). Nabavljeno je više osobnih dokumenata, iz različitih perioda i različitih državnih tvorbi 19. i 20. stoljeća, školske bilježnice iz prve polovice 20. stoljeća, više reklamnih posjetnica poslovnih ljudi, pozivnice i

računi s početka 20. stoljeća. Od uporabnog posuđa, otkupljeni su; set za posluživanje toplih napitaka, 3 plitice, 2 pladnja, košarica za voće, podnos za voće, pladanj iz pulskog Marine Kasina, s kraja 19. / početka 20. stoljeća. Otkupljeno je i više predmeta pokućstva; kaminski sat s figurom violiniste, komoda i ormarić s toaletom iz sredine 19. stoljeća, secesijski stolić i paravan, stalak za hotele, plesni suncobran i brojač za igre s kartama s kraja 19. / početka 20. stoljeća. Nabavljene su i tri različite vrste glačala s početka 20. stoljeća; glačalo na žar, glačalo na plin i špiritno glačalo. Od pokućstva novije proizvodnje, otkupljeno je nekoliko kućanskih aparata iz sredine 20. stoljeća (stroj za mljevenje mesa, radio prijemnik, magnetofon). Od ostalih novonabavljenih predmeta, posebno je vrijedna spomen slika – uspomena na vojnu službu na brodu „*S.M.S. Erzherzog Franz Ferdinand*“, dnevnik putovanja Hansa Weisera, „*Reisetagenbuch 1905 bis 1929*“, društvena igra šah i tri ulične ploče s kućnim brojevima, s početka 20. stoljeća.

- Zbirka subgradskog života

Za Zbirku subgradskog života otkupljena su 3 nova predmeta; dvojnice s početka 20. stoljeća, koje su pripadale narodnom sviraču Martinu Glavašu i zvono s početka 20. stoljeća.

- Zbirka pomorstva i brodogradnje

Za Zbirku pomorstva i brodogradnje otkupljeno je 13 novih predmeta. Vrlo je zanimljiv brodski stolac s amblemom Austrijskog *Lloyda*, s kraja 19. stoljeća. Otkupljeni su i tanjur s logotipom „MARINE KASINO“ iz Pule i boca Austrijskog *Lloyda*, oko 1900., te memorabilija – uspomena austrougarskog mornara na vojnu vježbu iz 1908. godine. Nabavljeno je i sidro iz 1940. godine, kao i nekoliko primjeraka posuđa s broda JRM „*Galeb*“.

- Grafička zbirka

Za Grafičku zbirku otkupljen je tijekom 2019. godine 31 novi predmet. Od toga je nekoliko primjeraka autora Cassasa iz djela „*Voyage pittoresque et historique de l'Istrie et de la Dalmatie*“, iz 1802. godine (pogled na dva hrama i gradsku vijećnicu u Puli, Slavoluk Sergijevaca, Augustov hram, bočni prikaz Slavoluka Sergijevaca, panorama Pule). Otkupljeno je i nekoliko radova s prikazima motiva iz pomorske bitke kod Visa 1866. godine, zatim portret Marije Terezije iz 18. st., portret Feldmarschalla Radetzkog i portret zapovjednika mornarice i ministra rata, admirala Hermanna Freiherr von Spaun, iz druge polovice 19. stoljeća, te dva portreta Josipa Broza Tita od Božidara Jakca (sredina 20. st.).

- Kartografska zbirka

Za Kartografsku zbirku otkupljeno je sedam predmeta, od kojih su najznačajnije; karta slavenskih predjela Giorolloma Ruscellia i Giuseppea Mulettia, iz 1561., karta Istre i Veneta, Pierra Marielte, iz 1653., karta s prikazom rasprostranjenosti bilja na području Pule i Fažane, iz 1826., karta medulinskog zaljeva, te karta Rovinja.

- Zbirka zastava

Za Zbirku zastava otkupljen je jedan predmet – zastava austrougarske ratne mornarice (Kriegs – Marine Flage).

- Zbirka oružja i vojne opreme

Za Zbirku oružja i vojne opreme otkupljeno je devet predmeta, među kojima su i neki vrlo rijetki predmeti, kao što su kapa austrougarskih mornaričkih službenika VI. – VIII. Klase, 1907. (Marinebeamter VI. – VIII. Rangklasse, 1907), kaput austrougarskih mornaričkih službenika, oko 1915., Paradna kapa austrougarske mornarice, model 1873. (Zweispitz M

1873), mantil službenika austrougarske mornarice, te njemačka vatrogasna kaciga Trećeg reicha – Feuerschutz Polizei Wermacht, M-34.

- Stare knjige

U 2019. godini otkupljeno je 116 starih knjiga. Od toga je, kao cjelina, otkupljen komplet od 71 knjige, koje se tematski odnose na povijest i djelovanje austrougarske ratne mornarice (K. u. K. Kriegsmarine). Osim spomenute cjeline, otkupljeno je još nekoliko knjiga, koje su tematski vezane uz austrougarsku ratnu mornaricu, kao npr. „*Artillerie – Unterricht für die K.K. Kriegs – Marine*“ (1881.), „*Studien über die Entwicklungsgeschichte der Schifffahrt*“ (1882.), „*Oesterreichsch Seebuch*“ (1905). Otkupljeno je i nekoliko školskih udžbenika – vježbenica njemačkog i talijanskog jezika: „*Program carsko-kraljevske više gimnazije u Pazinu – Program des K.K. Staats-Obergymnasium zu Mitterburg*“ (1885.); „*Četvrta računica za obće pučke učionice*“ (1888.); „*Prva praktična slovnica nemačkog jezika za obće pučke učione*“ (1891.); „*Računica za austrijske opće pučke škole*“ (1914.); „*Druga praktična slovnica talijanskog jezika za hrvatske pučke škole*“ (1885.); „*Prva praktična slovnica talijanskog jezika za opće pučke škole*“ (1914.). Otkupljeno je i prvo izdanje knjige Paula Kupelwiesera „*Aus den Erinnerungen eines alten Oesterreiches*“ (1918.), knjiga istarskog političara Vjekoslava Spinčića „*Moje izbjivanje iz Istre*“ (1922.), te pretilak knjige Janeza Vajkarda Valvasora „*Topographia Ducatus Carniolae Modernae*“ (1970.).

1.3. Darovanje

Muzeju je tijekom 2019. godine darovano ukupno 10 predmeta.

- Zbirka pomorstva i brodogradnje: 1 predmet
- Zbirka subgradskog života: 1 predmet
- Zbirka gradskog života: 8 predmeta

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

Kao i svake godine, i tijekom 2019. nabavljana su sredstva za preventivnu zaštitu muzejskih predmeta, dostupna na hrvatskom tržištu, neophodna u procesu redovne stručne muzeološke obrade i zaštite građe. Tako su za preventivnu zaštitu građe korišteni beskiselinski zaštitni papir i folije proizvođača *Crescat*, arhivske kutije *Premium* kvalitete, fotokutije *Premium* kvalitete, arhivske kutije za vertikalno skladištenje, *Melinex* poliesterska folija, *Hollytex* tkanina, *Avos* debeli, *Avos* tanki, *Tyvek* role, album stranice od polietilena i polipropilena, pergaminske album stranice, polipropilenske vrećice odnosno omotnice, preklopne mape, arhivske mape *Classic* kvalitete, 4-Flap spremnice za staklene negative i foto kutije, samoljepljivi držači naljepnica i držači fascikala i spisa te specijalne rukavice za rad s muzejskom i arhivskom građom. Prema ukazanoj potrebi, beskiselinske vrećice, za potrebe pohrane muzejskih predmeta, izrađivane su u Muzeju.

- Predmeti iz Zbirke starih razglednica pohranjeni su u specijalne albume s neagresivnom beskiselinskom folijom, a zatim su uloženi u zaštitne kasete.
- Predmeti iz Zbirke fotografija, negativa i fotografske opreme uloženi su u beskiselinsku *Retex* foliju i albume marke *Lindner*, beskiselinske arhivske kutije *Premium* kvalitete, spremnike na 4-flapne. Negativi su uložni u specijalne album stranice *Polietilen*, *Polipropilen* i *Poliester*, zatim u beskiselinske fotoalbum kutije *DIN A4*.
- Dio predmeta iz Zbirke tiska uloženi su u nove beskiselinske arhivske kutije i zaštićeni arhivskim kartonom.

- U Kartografskoj zbirci predmeti su preventivno zaštićeni beskiselinским folijama i uloženi su u beskiselinске kartonske mape.

2.3. Restauracija

Konzervatorsko-restauratorski radovi sanacije i zaštite izvršeni su na brodici, na 4 brodska prozora i na brodskoj bitvi iz Zbirke pomorstva i brodogradnje.

2.3.1. Konzervatorsko-restauratorski radovi na brodici

Veći konzervatorsko-restauratorski radovi sanacije na brodici izvršeni su u 2011. godini. Od tada se takvi radovi izvode u manjem obimu, sukladno financijskim mogućnostima, a radove izvode radnici brodogradilišta *Tehnomont*. Temeljem izvršenog uvida u stanje brodice, koja je smještena na otvorenom prostoru u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre, uočena je propast dijela oplata, te su tijekom 2019. godine nastavljeni radovi u sklopu redovitog održavanja. Izvršeni su manji zahvati demontaže propalih majera podvodnog dijela trupa brodice, koje su zamijenjene s novima, u ukupnoj dužini od 16 m. Zamijenjene su majere koje se nalaze na zakrivljenoj krmi brodice, što je bilo potrebno izvesti s posebnom pažnjom. Izvršena je i demontaža propalih, izrada i montaža novih strukturnih rebara. Novoizrađeni dijelovi – majere i rebara, izrađeni su u radionici izvođača, poduzeća *Tehnomont*, a zatim montirani na brodicu i prebojani temeljnom zaštitnom bojom i *Hempinolom*. Za potrebe izvođenja radova na poziciji, izvršeno je podizanje brodice dizalicom. Konzervatorski nadzor nad radovima obavljao je Konzervatorski odjel u Puli Ministarstva kulture.

2.3.2. Konzervatorsko-restauratorski radovi na 4 brodska prozora

U resaturatorskoj radionici Arheološkog muzeja Istre izvršeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na 4 brodska prozora s trajekta *Rovinjka*. Prozori su bili prekriveni naslagama raznih tonova uljane boje. Na pojedinim mjestima nazirale su se nečistoće i korozija. Poduzete su radnje mehaničkog čišćenja pomoću skalpela, mikro brusilice i mesinganim četkicama. Višak uljane boje uklanjao se je kemijski, pomoću tekućine na bazi terpentina i metanola. Završno je mesingana površina prozora zaštićena restauratorskim mikro voskom te su vraćeni u prvotno stanje.

2.3.3. Konzervatorsko-restauratorski radovi na brodskoj bitvi

U resaturatorskoj radionici Arheološkog muzeja Istre izvršeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na brodskoj bitvi s trajekta *Rovinjka*. Bitva je bila prekrivena slojem nečistoće, boja i oksida, što je očišćeno mehaničkim skalpelom. Ulomci bitve, koji su se odvojili, podlijepljeni su sa 70% otopinom *Paraloid B72* u acetonu, a zatim je izvršena konsolidacija s restauratorskim mikro voskom. Nakon izvršenog zahvata, odstranjene su sve naslage nečistoće, boje i oksida s predmeta, a konsolidacijom mu je vraćen dio prvobitnog sjaja te je zaštićen od djelovanja vlage iz zraka.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

- Muzejski predmeti računalno se obrađuju u integriranom muzejskom sustavu *Modulor++*

3.2. Katalog muzejskih predmeta

- Muzejski predmeti računalno se obrađuju u integriranom muzejskom sustavu *Modulor++*

3.6. Hemeroteka

Hemeroteka Povijesnog i pomorskog muzeja Istre obogaćena je tijekom 2019. godine sa 118 novih jedinica – tekstovima objavljenim u tiskovinama i na internetskim portalima o Muzeju i njegovim aktivnostima.

3.9. Računalna obrada građe

Muzejski se predmeti inventariziraju u računalnoj bazi, integriranom muzejskom informacijskom sustavu, bazi podataka *Modulor++*, u skladu s *Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi*. U izvještajnom razdoblju (tijekom 2019. godine) ukupno je računalno obrađeno 3486 predmeta.

- Zbirka starih razglednica

U izvještajnom razdoblju obrađeno je i uvedeno u bazu podataka *Modulor++* ukupno 120 novih inventarnih jedinica.

- Zbirka fotografija, negativa i fotografske opreme

Tijekom 2019. godine u Zbirci fotografija, negativa i fotografske opreme obrađene su i uvedene u integrirani informacijski muzejski sustav *Modulor++* ukupno 2662 inventarne jedinice.

- Zbirka plakata i promidžbenog materijala

Tijekom 2019. godine u Zbirci plakata i promidžbenog materijala obrađena je i uvedena u bazu podataka *Modulor++* ukupno 41 nova inventarna jedinica.

- Zbirka tiska

U Zbirci tiska tijekom 2019. godine obrađeno je i uvedeno u bazu podataka *Modulor++* ukupno 185 inventarnih jedinica.

- Grafička zbirka

Tijekom 2019. programske godine u Grafičkoj je zbirci obrađeno i uvedeno u bazu podataka *Modulor++* ukupno 218 inventarnih jedinica.

- Zbirka gradskog života

U Zbirci gradskog života tijekom 2019. godine obrađeno je i uvedeno u bazu podataka *Modulor++* ukupno 229 novih inventarnih jedinica.

- Zbirka pomorstva i brodogradnje

Tijekom 2019. godine u Zbirci pomorstva i brodogradnje obrađeno je i uvedeno u bazu podataka *Modulor++* 26 novih inventarnih jedinica.

- Zbirka subgradskog života

Tijekom 2019. godine u Zbirci subgradskog života obrađene su i uvedene u bazu podataka *Modulor++* 4 nove inventarne jedinice.

- Zbirka zastava

Tijekom 2019. programske godine u Zbirci zastava obrađena je i uvedena u bazu podataka *Modulor++* 1 nova inventarna jedinica.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava u 2019. godini (razmjena, dar, kupnja, muzejska izdanja): 56 primjeraka. Od ukupnog broja (56 primjeraka) novonabavljenih publikacija, na knjige otpada 14, časopise 27, muzejske kataloge 9, monografije 6 primjerka.

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudba i davanje na uvid

- Tijekom 2019. programske godine, vanjskim je korisnicima pruženo ukupno 20 usluga posudbe građe i davanja građe na uvid.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

- Sudjelovanje na radionici *Identifikacija, obrada i zaštita fotografskih procesa*, radionica MDC-a, Zagreb, 01. travnja 2019. (Lana Skuljan Bilić, prof.)
- Sudjelovanje na Generalnoj konferenciji ICOM-a (Međunarodno vijeće muzeja) u Japanu, na temu *Museums as Cultural Hubs: the Future of Tradition*, 01. – 10. rujna 2019.
 - u Kyotu / Osaka: Tajana Ujčić, prof. i Katarina Marić, prof. održale su predavanje „*Istra – People, Enviroment and Museums*“ u sekciji Međunarodnog odbora za regionalne muzeje (International Commitee for Regional Museums)
 - u Tokyu: sudjelovanje na radionicama na temu *City Museums as Cultural Hubs – Past, present and Future – Rethinking the relationship between the city and the city museum* Međunarodnog komiteta za zbirke i programe gradskih muzeja (International Commitee for the Collections and Activities of Museums of Cities)

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika (u okviru rada Muzeja)

- *Čuvari istarskih fresaka*, Deplijan izložbe, Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell Istria, Pula, 2019. (tekst Sunčica Mustač)
- *ALOJZ OREL Kazališna fotografija*, popratna publikacija izložbe, Istarsko narodno kazalište, Pula, 2019., str. 8. – 15. (tekst Lana Skuljan Bilić)
- *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.*, Deplijan izložbe, Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell Istria, Pula, 2019., (tekst Gordana Milaković i Katarina Pocić)

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

- Tijekom 2019. programske godine, vanjskim je korisnicima pruženo ukupno 75 usluga stručne pomoći i konzultacija.

6.10. Urednički poslovi, recenzije knjiga i članaka

- Viša kustosica Katarina Marić, prof.; urednički rad na publikaciji – katalogu izložbe *Gajba i tić Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*.
- Viša kustosica Katarina Marić, prof.; urednički rad na CD izdanju kataloga izložba *Gajba i tić Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*.
- Viša kustosica Katarina Marić, prof.; urednički rad na zborniku radova *Gajba i tić Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*. U pripremi.
- Viša kustosica Katarina Marić, prof.; urednički poslovi na pripremi publikacije *Franz Lehar – kapelnik Carske i kraljevske mornarice u Puli 1894. – 1896*. U pripremi.
- Viša kustosica Gordana Milaković, prof., viša kustosica Katarina Pocić, prof.; urednički poslovi na popratnim tekstovima izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934*.
- Viša kustosica Gordana Milaković, prof., viša kustosica Katarina Pocić, prof.; urednički rad na katalogu *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934*. U pripremi.

- Viša kustosica Gordana Milaković, prof.; urednički rad na izdavačko-izložbenom projektu *Graditeljsko nasljeđe Pule 1813. – 1918*. Priprema knjige *Prostorni razvitak Pukle 1813. – 1918*.
- Viša kustosica Katarina Marić, prof., viša kustosica Katarina Pocić, prof.; urednički poslovi na popratnim tekstovima izložbe *Fortifikacijski sustav Pule*. U pripremi.
- Viša kustosica Lana Skuljan Bilić; prof.; urednički poslovi na popratnim tekstovima izložbe *ALOJZ OREL Kazališna fotografija*.
- Viša kustosica Lana Skuljan Bilić; prof.; suradnja s udrugom *Zavičajna zbirka Enrica Depiere* iz Tinjana na pripremi publikacije o fotografskoj građi u Zbirci i recenzija kataloga *Fotografsko blago Tinjana – katalog Zbirke fotografija*.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; urednički rad na knjizi *Umjetničko blago istarske crkve*. U pripremi.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; urednički rad na katalogu izložbe *Čuvari istarskih fresaka*. U pripremi.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; priprema i odabir materijala za katalog izložbe *Affreschi senza Confini – Freske bez granica*.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; članica Stručnog odbora i rad u uredništvu *Istrapedije* – digitalne enciklopedije.
- Mr. sc. Sunčica Mustač, uređivanje i priprema materijala za bazu podataka pokretne i nepokretne baštine *Patrimonio culturale Istriano – Kulturna baština Istre*.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; mentorstvo za članak Kristijana Žgaljardića o zidnim slikama pićanske župe.
- Mr. sc. Sunčica Mustač; recenzija članka Kristijana Žgaljardića o zidnim slikama pićanske župe, za objavu u časopisu *Atti*, Centro di Ricerche Storiche Rovigno – Centar za povijesna istraživanja Rovinj.

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

Svi stručni radnici članovi su Društva muzealaca i galerista Istre.

Svi stručni radnici članovi su ICOM-a.

Svi stručni radnici članovi su Hrvatskog muzejskog društva.

Izvršni odbor Društva muzealaca i galerista Istre. (Skuljan, Bilić Lana)

Svi stručni radnici članovi su Istarskog povijesnog društva.

Članstvo u Izvršnom odboru Istarskog povijesnog društva. (Kešac, Gracijano)

Članstvo u Uredničkom odboru časopisa *Histria* (Kešac, Gracijano)

Sud časti Istarskog povijesnog društva. (Milaković, Gordana)

Stručni odbor *Istrapedije* (Mustač, Sunčica)

Članstvo u Društvu konzervatora Hrvatske (Mustač, Sunčica)

6.12. Informatički poslovi muzeja

• Redovito održavanje i ažuriranje web stranica i društvenih mreža Muzeja (viša kustosica Katarina Pocić, prof.)

• Priprema podataka za back up (viša kustosica Katarina Pocić, prof.)

• Kreiranje i održavanje online baze podataka pokretne i nepokretne baštine *Patrimonio culturale Istriano – Kulturna baština Istre* (kustosica, mr. sc. Sunčica Mustač)

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

7.1.1.

- *Graditeljsko nasljeđe Pule 1813. – 1918*.

Nositelj: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria

Autori tekstova: Milica Đilas, prof., dr. sc. Attilio Krizmanić, dr. sc. Brigitta Mader, dr. sc. Davor Mandić, mr. sc. Tatjana Mandić Bulić, mr. sc. Jasna Rotim Malvić, dr. sc. Jagoda Marković, dr. sc. Raul Marsetič, Bruno Nefat, dipl. ing. arh., Nataša Nefat, prof.

Nastavljen je projekt istraživanja graditeljskog nasljeđa Pule iz vremena Habsburške, odnosno, Austro-Ugarske Monarhije (1813. – 1918.), koji se provodi u suradnji s vanjskim suradnicima, stručnjacima za pojedina područja graditeljskog nasljeđa i hortikulture.

Dr. sc. Raul Marsetič nastavio je s terenskim studijama i istraživanjima u području bivših vojnih zona oko pulskog zaljeva; Vallelunga, Sveta Katarina – Monumenti, Zonchi i Muzil. Nastavljen je rad na identifikaciji objekata na tom području, od kojih su neki uništeni tijekom ratnih zbivanja.

Nastavljen je urednički rad na tekstu dr. sc. Attilia Krizmanića *Prostorni razvitak Pule 1813. – 1918.*, koji će biti tiskan kao uvodni rad u realizaciji projekta *Graditeljsko nasljeđe Pule 1813. – 1918.* Urednica je viša kustorica Gordana Milaković, prof.

7.1.2.

• *Umjetnička baština istarske crkve. Slikarstvo I. 5. – 16. stoljeće*

Nositelj: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Kuća fresaka u Draguču

Suradnici na projektu: Porečka i pulska biskupija, Istarska županija, Arheološki muzej Istre, Istarska kulturna agencija

Autori tekstova i kataloških jedinica: dr. sc. Ivan Matejčić, dr. sc. Željko Bistronić, dr. sc. Nikolina Maraković, dr. sc. Nina Kudiš, mr. sc. Sunčica Mustać

Urednici: dr. sc. Ivan Matejčić, mr. sc. Sunčica Mustać

Nastavak rada na monografiji, treće iz serije *Umjetnička baština istarske crkve*, koja tematizira slikarstvo u Istri od 5. do 16. stoljeća. Serija će imati ukupno sedam svezaka. Prva knjiga iz serije (*Kiparstvo I.*) objavljena je 2014., a druga (*Kiparstvo II.*) 2017. godine.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

U produkciji Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale dell'Istria u 2019. godini postavljene su dvije izložbe, *Čuvari istarskih fresaka*, realizirana u okviru djelatnosti Kuće fresaka u Draguču i *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.* Od ranije realiziranih izložbi, tijekom 2019. godine bile su postavljene *Fronte se počinju buditi. Rudolf Cvetko i Prvi svjetski rat* i *Baron Gautsch – prva žrtva Prvog svjetskog rata u Istri (1914. – 2014.)*. I ove je godine Muzej, u tunelskom prostoru *Zerostrasse* ugostio manifestaciju *Dani stvaralaštva*, u sklopu koje je bila postavljena izložba *Deset godina grafike*, realizirana u produkciji *Art Studia*. Na poziv Istarskog narodnog kazališta, Povijesni i pomorski muzej Istre postavio je u prostoru Kazališta izložbu *ALOJZ OREL Kazališna fotografija*. Nastavljena je dugogodišnja suradnja i razmjena izložbi s Muzejom grada Zagreba, pa je tako u Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* gostovala izložba MGZ-a *Marija Braut Moj Zagreb*, dok je Povijesni i pomorski muzej Istre u Muzeju grada Zagreba gostovao s izložbom *ALOJZ OREL Pulski album / Album di Pola / The Pula Album*. U prostoru Povijesnog i pomorskog muzeja Istre ugostili smo još nekoliko izložbi. Izložbu *Ljepota lažnog sjaja* Muzeja policije iz Zagreba, izložbu *Noise Aquarium*, nastalu u produkciji *aMORE festivala*, zatim izložbu *O bella, ciao!* Muzeja grada Rovinja, izložbu *Gradovi u tijeku*, u sklopu manifestacije *Sa(n)jam knjige u Istri* te izložbu *Static XX – Josh Stewart*, postavljenu u sklopu održavanja *Vladimir skate film festivala*.

Izložba

Fronte se počinju buditi. Rudolf Cvetko i Prvi svjetski rat

Nositelj projekta: Narodni muzej Slovenije, Ljubljana

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 06. prosinac 2018. – 04. veljače 2020.

Autor izložbe: Mr. sc. Jože Podpečnik

Oblikovanje i postav: Miran Pflaum

Opseg: 68 predmeta, 40 fotografija, 5 panoa

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna, pokretna,

Povodom 100. godišnjice završetka Prvog svjetskog rata, Narodni muzej Slovenije iz Ljubljane realizirao je izložbu *Fronte se počinju buditi. Rudolf Cvetko i Prvi svjetski rat*. Izložba je osmišljena na temelju dnevnika i foto albuma Rudolfa Cvetka (1880. – 1977.), kao i njegovih osobnih predmeta, koji prikazuju put ovog mačevalačkog majstora i časnika austrougarske vojske kroz vihor Prvog svjetskog rata. Izborom fotografija iz Cvetkovog albuma rekonstruiran je njegov boravak u Istri – Pazinu, Galižani, Puli i okolnim mjestima, kao i svakodnevnica časnika i vojnika 4. pješadijske pukovnije austrougarske vojske u Istri.

Noć muzeja 2019.

Izložba

Čuvari istarskih fresaka

Organizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Suorganizator: Arheološki muzej Istre

Partneri: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Puli, Konzervatorski odjel u Rijeci
Hrvatski restauratorski zavod

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 01. veljače 2019. – rujan 2020.

Autorica izložbe: Mr. sc. Sunčica Mustač

Oblikovanje i postav: Mauricio Ferlin

Opseg: 25 predmeta, 3 filma (30 min., 15 min., 10 min.), fotografije aplicirane na zidove

Otvorenje izložbe *Čuvari istarskih fresaka* upriličeno je kao dio manifestacije *Noć muzeja 2019.*, koja je održana 01. veljače.

Vrijeme od 11. do 16. stoljeća predstavljalo je vrlo plodno razdoblje za fenomen oslikavanja crkvenih prostora. Posebno je velika produkcija 15. i 16. stoljeća, kada se javljaju radionice poput onih Ivana i Vincenta iz Kastva, Alberta iz Konstanca, obitelji Klerigina iz Kopra, Dominika iz Udina, Antona iz Padove. Istra je uspjela sačuvati gotovo 150 lokacija sa zidnim slikama, nastalih u tom razdoblju. To je izravna posljedica ovdašnje svijesti o važnosti zaštite kulturne baštine, pa time i zidnog slikarstva, koje nužno vremenom propada. Iako su nam poznate i starije restauracije, sustavna obnova i otkrivanje zidnih slika u Istri počinje krajem 19. stoljeća, u vrijeme djelovanja službe za zaštitu kulturne baštine Austro-Ugarske Monarhije. Izložba tematizira skrb o zaštiti zidnih slika i njihovu obnovu, od strane službenih

državnih organa, koji su skrbbili o zaštiti kulturne baštine za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije, Kraljevine Italije i nakon Drugog svjetskog rata.

Izložba

Marija Braut Moj Zagreb

Nositelj projekta: Muzej grada Zagreba, Zagreb

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 11. travanj – 20. lipanj 2019.

Autorica izložbe: Iva Prosoli

Oblikovanje i postav: Sanja Pecirep

Opseg: 70 fotografija

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna, pokretna, informativna

Izložba *Marija Braut Moj Zagreb* predstavlja posvetu gradu Zagrebu jedne od njegovih fotografskih ikona, Marije Braut. Njezini su umjetnički fotografski počeci vezani uz još jednog velikog majstora fotografije – Tošu Dabca, u čijemu je atelijeru počela sticati fotografska znanja. Fotografije predstavljene na izložbi dio su donacije Marije Braut Muzeju grada Zagreba.

Izložba

Ljepota lažnog sjaja

Nositelji projekta: Muzej Policije, Zagreb

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanje: 26. lipanj – 22. kolovoz 2019.

Autorica izložbe i postava: Helena Biočić

Koordinatorica izložbe: Katarina Marić

Opseg: 70 predmeta

Vrsta izložbe: povijesna, umjetnička, tematska, stručna, edukativna, pokretna

Izložba *Ljepota lažnog sjaja* Muzeja Policije iz Zagreba predstavlja krivotvorine, koje su zaplijenjene i pohranjene u tom muzeju. Radi se o krivotvorinama radova poznatih slikara, poput Murtića, Price, Ljube Ivančića, Mersada Berbera, Dimitrija Popovića, zatim Salvadora Dalija, Renoira, Modigliana i Picassa i drugih. Izložbom se želi educirati potencijalne kupce i upozoriti ih na opasnosti koje prijete na crnom tržištu umjetnina.

Izložba

ALOJZ OREL Kazališna fotografija

Nositelj projekta: Istarsko narodno kazalište, Pula

Realizacija: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Istarsko narodno kazalište, Pula

Vrijeme održavanja: 05. svibanj – 30. rujanj 2019.

Autorica izložbe: Lana Skuljan Bilić, prof.

Postav: Sanja Pecirep

Opseg: 47 fotografija

Vrsta izložbe: fotografska, umjetnička, tematska, stručna, edukativna, pokretna

Alojz Orel najznačajniji je pulski i istarski fotograf druge polovice 20. stoljeća i neizostavna figura kulturnog i društvenog života Pule. Uz druge fotografske žanrove, bavio se je i kazališnom fotografijom, koja je ovom izložbom po prvi puta predstavljena javnosti. Izložba je realizirana u povodu 30. godišnjice otvorenja obnovljene kazališne zgrade istarskog narodnog kazališta u Puli.

Izložba

Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.

Organizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria

Mjesto održavanja: *Zerostrasse*, Pula

Vrijeme održavanja: 15. lipnja 2019. – u tijeku

Autorice izložbe: Gordana Milaković, prof., Katarina Povedić, prof., Gracijano Kešac

Opseg: uvećanja 127 starih razglednica

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna,

Izložbom *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.* Povijesni i pomorski muzej Istre obilježio je 115. obljetnicu svečane inauguracije električnog tramvaja u Puli i 85. obljetnicu posljednje tramvajske vožnje. Pulski je tramvaj ostao sačuvan samo na starim razglednicama, ovom izložbom, koja predstavlja izbor od 127 predmeta iz bogate Zbirke starih razglednica rekonstruirana je pulska tramvajska trasa, koja je povezivala rubne dijelova grada, od Šijane do Stoje.

Izložba

Baron Gautsch – prva žrtva Prvog svjetskog rata u Istri (1914. – 2014.)

Organizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: travanj – rujan 2019.

Autorica izložbe: Katarina Povedić, prof.

Oblikovanje i postav: Oleg Šuran, Oleg Morović (*nakonjusmo*)

Opseg: 111 predmeta + 2 filma

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna, pokretna, informativna

Izložba *Baron Gautsch – prva žrtva Prvog svjetskog rata u Istri (1914. – 2014.)* jedan je od programa, kojima je Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria obilježio 100. godišnjicu početka Prvog svjetskog rata. Dio je to šireg programa, pod nazivom *1914. Puna je Pula / Pola gremita*, u koji su, uz koordinaciju Grada Pule i Istarske županije, uključene brojne pulske i istarske ustanove, udruge, znanstvenici i umjetnici.

Ovom izložbom i popratnim katalogom, kojih je autorica viša kustosica Katarina Povedić, prof., predstavljamo predmete izronjene na poziciji potonuća broda, koji su pohranjeni u Zbirci pomorstva i brodogradnje Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, zatim predmete iz ostalih muzejskih zbirki; Zbirke oružja i vojne opreme, Zbirke zastava, Zbirke starih razglednica, Zbirke plakata, kao i rezultate autoričinog istraživanja na arhivskoj građi.

Izložba

Deset godina grafike

Nositelj projekta: *Art studio*, Pula

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: *Zerostrasse*

Vrijeme održavanja: 14. srpanj – 20. rujan 2019.

Autori izložbe: Igor Fabris, Gordana Brborović

Oblikovanje i postav: Igor Fabris, Gordana Brborović

Opseg: 20 radova

Vrsta izložbe: umjetnička, tematska, edukativna, pokretna

Izložba je realizirana u povodu obilježavanja 11. godišnjice održavanja manifestacije *Dani stvaralaštva*, u organizaciji *Art studia*. Izložene su grafike, koje je Gordana Brborović izrađivala za potrebe manifestacije *Dani stvaralaštva* od 2014. do 2019. godine. Ovo je četvrta godina da *Art studio* gostuje u tunelskom prostoru *Zerostrasse* sa godišnjom izložbom svojih članova.

Izložba

Affreschi senza Confini / Freske bez granica

Nositelj projekta: Udruga *Ad Undecimum* i grad San Giorgio di Nogaro, San Giorgio di Nogaro (Friuli Venezia Giulia)

Suorganizator: Kuća fresaka u Draguču / Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: San Giorgio di Nogaro

Vrijeme održavanja: 25. kolovoz –

Autori izložbe: Lodovico Rustico, Gianfranco Abrami, mr. sc. Sunčica Mustač

Opseg: 20 roll up panoa

Vrsta izložbe: umjetnička, tematska, edukativna, pokretna

Izložba je realizirana kao plod suradnje grada San Giorgio di Nogaro iz regije Friuli Venezia Giulia u Italiji i Istarske županije. Povijesni i pomorski muzej Istre uključen je kroz aktivnost Kuće fresaka u Draguču. Ovo je partnerska izložba o 10 talijanskih i 10 istarskih lokaliteta sa zidnim slikama – freskama, koja ima za cilj prikazati sličnosti ovog kulturno – povijesnog fenomena na području Furlanije i Istre. Izvedena je u obliku prezentacije na roll up panoima, a na svakom panou je tekstualni i foto prilog o pojedinom lokalitetu

Izložba

NOISE AQUARIUM

Nositelj projekta: *aMORE festival*, Poreč

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Partneri: Istarska kulturna agencija

Austrijski kulturni forum, Zagreb

Aquarium, Pula

Upravni odjel za turizam Istarske županije

Upravni odjel za kulturu Istarske županije

Istarski vodovod

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 27. kolovoz – 22. rujan 2019.

Autorica izložbe: Victoria Vesna

Ova izložba o morskoj buci sastoji se od audio-vizualne instalacije, umjetničkih radova u proširenoj stvarnosti, s kojima posjetitelji mogu stupiti u interakciju, te od izložbenih bazena, u kojima je moguće vidjeti planktone. Izložba *Noise Aquarium* posvećena je akustičnom zagađenju mora, odnosno, zagađenju bukom, a govori o važnosti očuvanja podvodnog svijeta.

More i oceani ne smiju se smatrati ravnim plavim površinama, koje služe kao odlagališta za naše antropogene ostatke. Komercijalne i vojne aktivnosti mijenjaju život u moru i ekološku ravnotežu. Osim vidljivih promjena, tu su i one nevidljive, u obliku zvuka. Aktualne znanstvene studije pokazuju da su izvori buke, poput sonora i hidrauličnog frakturiranja (tzv. „fracking“), krajnje štetni po život u moru. Buka negativno utječe na morske sisavce, može oštetiti sluh kod dupina i kitova te izazvati smrt. Međutim, malo se zna o mogućem utjecaju na čudesne mikroskopski male organizme, kao što je plankton. Tu je i problem prisutnosti mikroplastike, koji dodatno komplicira ekološku ravnotežu. Dovoljno je sitna da može progutati mikroskopski organizam kao što je plankton. Nevidljivi planktoni sudjeluju u stvaranju od 50 do 85 % kisika u zemljinoj atmosferi. Planktoni, prikazani na izložbi, dolaze iz okolice Pule, gdje su biolozi sa Sveučilišta u Beču prikupili uzorke. Tijekom kreiranja izložbe, autorica je blisko surađivala sa znanstvenicima iz Aquariuma Pula. Pored video projekcije i AR umjetničkih radova, s kojima posjetitelji mogu stupiti u interakciju, publika je mogla vidjeti i žive planktone pod mikroskopime te se diviti složenosti ovih minijaturnih stvorenja.

Izložba

Alojz Orel Pulski album / Album di Pola / The Pula Album

Organizatori: Muzej grada Zagreba, Zagreb

Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Muzej grada Zagreba, Zagreb

Vrijeme održavanja: 18. rujna – 17. studenoga 2019.

Autorica izložbe: Lana Skuljan Bilić, prof.

Oblikovanje i postav: Alfio Klarić, Lana Skuljan Bilić

Opseg: 41 fotografija + 9 predmeta

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna, pokretna

Izložba predstavlja izbor iz bogatog fundusa Alojza Orela, najznačajnijeg i najplodnijeg pulskog i istarskog fotografa druge polovice 20. stoljeća. Iz cjelokupnog Orelovog opusa za ovu su izložbu odabrane dokumentarne fotografije, koje se tematski odnose na Pulu. Izložena je 41 fotografija, uvećane iz originalnih negativa srednjeg i manjeg formata, 9 predmeta koji se odnose na fotografski pribor i opremu (fotočestitke, turističke brošure, fotomonografija Pule iz 1964. g., katalog prve samostalne izložbe, fotografski aparat), turističke nagrade i priznanja. Sastavni dio izložbe je i dokumentarni film Igora Gala; *Alojz Orel umjetnik fotografije života i životne radosti*, kao i power point prezentacija *Istarski album*, na kojoj je predstavljeno 80 odabranih motiva istarskih gradova i sela. Izložba je nastala kao rezultat rada na sređivanju i popisivanju ostavštine Alojza Orela, o kojoj danas skrbi njegov unuk Aleksej Orel.

Izložba

O bella, ciao! – 75. godišnjica osnivanja Talijanskog bataljuna Pino Budicin

Nositelj projekta: Muzej grada Rovinja – Museo della Citta di Rovigno

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale

dell'Istria

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale
dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 24. rujan 2019. – 30. rujan 2020.

Autorica izložbe: Tajana Ujčić, prof.

Opseg: 140 predmeta, film – video spot u trajanju od 6 minuta

Vrsta izložbe: povijesna, tematska, stručna, edukativna, pokretna

Izložba *O bella, ciao! – 75. godišnjica Talijanskog bataljuna Pino Budicin* predstavlja materijalnu i nematerijalnu baštinu istarskih partizana, posebice pripadnika partizanskog Talijanskog bataljuna „*Pino Budicin*“. Iako su jezgru bataljuna činili Rovinjci, u bataljunu su bili partizani, uglavnom Talijani, i iz drugih krajeva Istre; Pule, Bala, Vodnjana, Šišana, Buja, Umaga, Novigrada, te iz Rijeke. Operativno područje djelovanja bataljuna obuhvaćalo je Istru, Kras, teško prohodno područje oko bivše granice Kraljevine Italije i Jugoslavije, Gorski Kotar, područje Ogulina te rubne dijelove Like i Korduna. Istarski partizani antifašisti bili su ljudi različitih identiteta, životnih iskustava i očekivanja; Hrvati, Talijani, Slovenci... Istrijani, Istrijanci, Istrani, komunisti i katolici. Njima je posvećena ova izložba.

Izložba

STATIC XX – JOSH STEWART

Nositelj projekta: *Vladimir skate film festival*, Fažana

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale
dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale
dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 28. rujan – 20. listopad 2019.

Autori izložbe: Oleg Morović

Nikola Racan

Josh Stewart

Opseg: 4 filma, 30 uvećanih fotografija + 92 predmeta

Vrsta izložbe: umjetnička, tematska, edukativna, pokretna

Vladimir skate film festival najznačajniji je nezavisni underground skate festival u svijetu. Ove je godine, u sklopu Festivala, u Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* Povijesnog i pomorskog muzeja Istre predstavljena izložba *Static XX – Josh Stewart*. To je obljetnička izložba, koja slavi dvadeset godina postojanja kulturnog skate-video serijala *Static*, nezavisnog filmaša i fotografa Josha Stewarta iz New Yorka. On je svojim radom zadužio svjetsku underground skateboarding scenu, pa je ovo jedinstvena prigoda za upoznavanje s njegovim dvadesetogodišnjim radom, kroz dosad neobjavljene fotografije, 16 mm snimke i osobne predmete, koji dokumentiraju njegov rad.

Izložba

GRADOVI U TIJEKU

Nositelj projekta: *Sa(n)jam knjige u Istri*, Pula

Suorganizator: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale
dell'Istria, Pula

Mjesto održavanja: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale
dell'Istria, Pula

Vrijeme održavanja: 05. studeni – 31. prosinac 2019.

Autori izložbe: Mauricio Ferlin

Tina Ivezić
Maja Kolar
Leonida Kovač

Opseg: uvećanja 22 fotografska motiva

Vrsta izložbe: umjetnička, tematska, edukativna, pokretna

Izložba *Gradovi u tijeku* posvećena je glavnoj temi 25. *Sa(n)jam knjige u Istri*, a to je – „*Grad*“. Ona je produkt istraživanja vizualnog identiteta Sajma, njome su predstavljeni vizualni identitet, tema i program obljetničkog 25. *Sa(n)jam knjige u Istri*.

Na osnovu odabranih motiva Pule iz Zbirke starih razglednica i Zbirke fotografija, negativa i fotografske opreme Povijesnog i pomorskog muzeja Istre te fotografske ostavštine Alojza Orela, autori izložbe na više od 20 različitih motiva eksterijera i interijera grada Pule, vizualno promišljaju tijekomove grada u konstantnom ispreplitanju njegove prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Histarska, rimska, bizantska, franačka, mletačka, austrijska, talijanska, hrvatska, predratna, poratna, međuratna, pustošena, pa nanovo građena i naseljavana, Pula je u svim svojim množinama grad u tijeku.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST

10.1. Tiskovine

- letak *Noć muzeja 2019.*, oblikovanje i priprema za tisak: Vjeran Juhas, tisak: MPS, Pula, 2019. (15 x 21 cm)
- jumbo plakat *Noć muzeja 2019.*, oblikovanje i priprema za tisak: Vjeran Juhas, tisak: MPS, Pula, 2019.
- plakat za izložbu *Čuvari istarskih fresaka*, oblikovanje: Mauricio Ferlin, tisak: MPS, Pula, 2019., (70 x 100 cm)
- deplijan za izložbu *Čuvari istarskih fresaka*, oblikovanje: Mauricio Ferlin, tisak: MPS, Pula, 2019. (10 x 21 cm)
- pozivnica za predstavljanje kataloga izložbe *Gajba i tić / Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*, oblikovanje: Tina Ivezić, tisak: MediaPrint – Tiskara Hrastić, Pula, 2019. (10 x 21 cm)
- katalog izložbe *Gajba i tić / Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*, oblikovanje: Tina Ivezić, tisak: MediaPrint – Tiskara Hrastić, Pula, 2019. (17 x 24 cm, opseg: 506 str.)
- plakat za izložbu *Marija Braut – Moj Zagreb*, oblikovanje: Sanja Pecirep, tisak: MPS, Pula, 2019., (48 x 67,5 cm)
- deplijan za izložbu *Marija Braut – Moj Zagreb*, tisak: MPS, Pula, 2019. (10 x 21,5 cm)
- zbornik radova *U sjeni Velikog rata: odraz ratnih zbivanja na život istarskog civilnog stanovništva*, izdavač: Istarsko povijesno društvo – Societa Storica Istriana – Istrsko zgodovinsko društvo, suizdavač: Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, oblikovanje: Dražen Tomić, tisak: Printera, Pula, 2019. (16,5 x 23,5 cm, opseg: 391 str.)
- plakat za izložbu *Ljepota lažnog sjaja*, oblikovanje: Gordana Brborović, Sanja Pecirep, tisak: MPS, Pula, 2019. (70 x 100 cm)
- katalog izložbe *Ljepota lažnog sjaja*, oblikovanje: Gordana Brborović, Sanja Pecirep, tisak: MPS, Pula, 2019. (15 x 21 cm, 25 str.)
- pozivnica za izložbu *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.*, oblikovanje: Oleg Šuran, Oleg Morović (*Na konju smo*), tisak: MPS, Pula, 2019. (21 x 30 cm)
- plakat za izložbu *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.*, oblikovanje: Oleg Šuran, Oleg Morović (*Na konju smo*), tisak: MPS, Pula, 2019. (68,5 x 97,5 cm)
- deplijan izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.*, oblikovanje: Oleg Šuran, Oleg Morović (*Na konju smo*), tisak: MPS, Pula, 2019. (11 x 23,5 cm)

- pozivnica za izložbu *O bella, ciao!*, oblikovanje: Mauricio Ferlin, tisak: *MPS*, Pula, 2019. (10 x 21 cm)
- plakat za izložbu *O bella, ciao!*, oblikovanje: Mauricio Ferlin, tisak: *OFF Set tisak*, Zagreb, Pula, 2019. (70 x 100 cm)
- deplijan izložbe *O bella, ciao!*, tisak: *OFF Set tisak*, Zagreb, Pula, 2019. (10 x 21,5 cm)

10.2. Audiovizualna građa

- *Gajba i tić / Pokriveno i raskrto u seksualnosti Istre*, katalog izložbe na CD mediju, oblikovanje: Tina Ivezić, izrada: *Firmata* – Prag, Pula, 2019.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

- Edukativna djelatnost Muzeja odvijala se je realizacijom stručnih vodstava za učenike i druge posjetitelje po muzejskim izložbama u prostoru Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, u Kući fresaka u Draguču i u tunelskom prostoru *Zerostrasse*, održavanjem terenske nastave satova povijesti za učenike osnovnih i srednjih škola, predavanja studentima te pružanja stručne pomoći prilikom izrade stručnih radova.

Posebna vodstva:

- „*Pričaj mi o Puli*“ – projekt obilaska grada Pule, namijenjen druženju svih generacija, uz stručno vodstvo, a u organizaciji predsjednice Udruge turističkih vodiča grada Pule, gospođe Rossane Matejčić Miljević (posjete Povijesnom i pomorskom muzeju Istre uz vodstvo organizirane su 03., 05. i 10. siječnja 2019.)
- Slobodan ulaz u Muzej za građanstvo, uz stručno vodstvo, u sklopu akcije „*Upoznaj svoju zemlju*“, koju provode turistički vodiči Hrvatske (13.01.2019.)
- Stručno vodstvo po izložbama i predavanje o povijesti Muzeja i Kaštela te upoznavanje sa muzejskim zbirka i fundusom za studente Studija kulture i turizma Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Puli, pod mentorstvom dr. sc. Nataše Urošević. (18.01.2019.)
- Organizacija posjete Muzeju uz stručno vodstvo, u sklopu praktične nastave za buduće turističke vodiče, polaznike Visoke poslovne škole PAR iz Rijeke, ukupno 29 polaznika (17.02.2019.)
- U organizaciji i pod mentorstvom Rossane Matejčić Miljević, predsjednice Udruge turističkih vodiča grada Pule, a na traženje Fakulteta ekonomije i turizma *Dr. Mijo Mirković* Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Pule, mogućen je obilazak Muzeja uz stručno vodstvo s predavanjem za polaznike seminara za turističke vodiče Istarske županije, ukupno 32 polaznika (23.02.2019.)
- Voditeljica Zbirke starih razglednica, viša kustosica Gordana Milaković, prof, predstavila je Zbirku učenicima OŠ Vidikovac - članovima Povijesne grupe i održala predavanje o lokalitetima pulskih kupališta u prvoj polovici 20. stoljeća. (veljača 2019.)
- Stručno vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za 40 učenika OŠ *Giuseppina Martinuzzi* (veljača 2019.).
- Stručno vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za učenike OŠ Vidikovac (veljača 2019.).
- Vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za polaznike Dječjeg vrtića *Pužići* iz Medulina (ožujak 2019.).
- Stručno vodstvo po izložbama s predavanjem za 32 učenika srednje škole iz Visa. (17.04.2019.)
- Održana 3 sata zavičajne nastave – stručna vodstva s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za 3 razreda OŠ *Tone Peruško* (travanj 2019.).

- Vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za polaznike Dječjeg vrtića *Cipelići* iz Pule (travanj 2019.).
- Stručno vodstvo po izložbama i predavanje o povijesti Muzeja i Kaštela za skupinu studenata II. godine povijesti Sveučilišta *Jurja Dobrile*, upoznavanje s muzejskim zbirka i fundusom, predstavljanje rada na zbirka i obradi građe, preventivnom zaštitom predmeta, rada na sustavu *Modulor++*, način nabavljanja građe, kriteriji otkupa. Mentorica studenata povijesti prof. dr. Marija Mogorović Crljenko (travanj 2019.).
- Stručno vodstvo za učenike OŠ Šijana i njihove goste iz njemačkog grada Trier – grada prijatelja Pule, povodom njihovog tradicionalnog prijateljskog susreta. (07.05.2019.)
- Stručno vodstvo s predavanjem za skupinu studenata Fakulteta ekonomije i turizma Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Puli. (27.05.2019.)
- Stručno vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja, Kaštela i tunelskog prostora *Zerostrasse* za 40 učenika OŠ Sesevetska Sopnica. (12.06.2019.)
- Stručno vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za skupinu od 12 turističkih vodiča iz Pule. (22.07.2019.)
- U sklopu kulturno – zabavne manifestacije Pulska noć, 17. kolovoza 2019., suautorice izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.*, više kustosice Gordana Milaković, prof. i Katarina Pocić, prof. održavale su stručna vodstva za posjetitelje po postavu izložbe u tunelskom prostoru *Zerostrasse*, u periodu od 20:00 do 01:00 sati. Izložbu je u tom periodu razgledalo ukupno 3500 posjetitelja. (17.08.2019.)
- Stručno vodstvo s predavanjem o povijesti Muzeja i Kaštela za skupinu studenata povijesti pod mentorstvom dr. sc. Igora Dude (30.08.2019.).
- Voditeljica Kuće fresaka u Draguču, mr. sc. Sunčica Mustać, održala je stručna vodstva s predavanjima po crkvama s freskama i srednjovjekovnim jezgrama Draguča, Huma i Roča za članove Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i za članove Istarskog povijesnog društva. (studeni 2019.)
- Stručno vodstvo po izložbama i predavanje o povijesti Muzeja i Kaštela te upoznavanje sa zbirka i fundusom Muzeja za 45 studenata Studija kulture i turizma Sveučilišta *Jurja Dobrile*, pod mentorstvom dr. sc. Nataše Urošević. (20.11.2019.)
- Slobodan ulaz u Muzej, uz stručno vodstvo, za predstavnike Veleposlanstva Indonezije u Republici Hrvatskoj, u organizaciji Turističke zajednice grada Pule (02.12.2019.)

11.2. Predavanja

- Predavanje više kustosice Gordane Milaković, prof. i više kustosice Katarine Pocić, prof.; *Tramvaj u Šijani*, povodom obilježavanja Dana Mjesnog odbora Šijana i Dana Gospe od milosti, a u organizaciji Grada Pule – Mjesni odbor Šijana, Mjesni odbor Šijana, 12.09.2019.
- Predavanje više kustosice Katarine Pocić, prof. o povijesti pulske luke, Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda, 30.09.2019.
- Otvorenje za javnost online baze kulturne baštine *Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale istriano*. Radi se o digitalnom katalogu sakralne i profane baštine Istre, kojega je krajem 2017. godine započela uređivati Kuća fresaka u Draguču, kao Odjel Povijesnog i pomorskog muzeja Istre. Projekt vodi voditeljica Kuće fresaka mr. sc. Sunčica Mustać. Online baza podataka otvorena je za javnost u sklopu manifestacije Noć muzeja 2019., Pula, Povijesni i pomorski muzej Istre, 02.02.2019.
- Predavanje mr. sc. Sunčice Mustać; *Župna crkva sv. Martina biskupa*, u sklopu 3. *Ližnjanskog vremeplova*, Ližnjan, Župna crkva, 10.03.2019.
- Predavanje mr. sc. Sunčice Mustać; *Srednjovjekovni arhitektonski pejzaž današnje općine Medulin*, u sklopu 4. *Medulinskog zavičajnog annalea Mate Demarin*, Medulin, Multimedijalni centar 3 MC, 22.11.2019.

- U Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* Povijesnog i pomorskog muzeja Istre održan je 9. Znanstveno – stručni skup, posvećen zaštiti kulturne baštine, *Dijalozi s baštinom 2019. – Konzervatorske realizacije, primjeri iz prakse realiziranih projekata na zaštiti kulturne baštine*. Na skupu su prikazani primjeri iz prakse na zaštiti kulturne baštine, a izvršen je i obilazak terena, gdje su takvi primjeri razgledani. (18.04.2019.)
- U Povijesnom i pomorskom muzeju Istre održana su stručna predavanja – izbor najznačajnijih konzervatorsko-restauratorskih radova, koje je Hrvatski restauratorski zavod proveo na drvenom inventaru istarskih crkava u posljednjih nekoliko godina. To je ujedno, zbog svojstva materijala i uvjeta čuvanja, jedno od najugroženijih dijelova istarske baštine. Viši konzervator – restaurator mr. umj. Marijan Galović predstavio je izvedene radove, kao i zatečeno stanje stropa crkve Sv. Petra i Pavla u Trvižu. Konzervator-restaurator savjetnik mr. umj. Anđelko Pedišić predstavio je radove na drvenom stropu crkve Sv. Marije na Škrilinah u Bermu. Konzervatorica – restauratorica savjetnik dr. sc. Višnja Bralić predstavila je projekt konzervatorsko-restauratorskih radova na glavnom oltaru župne crkve Sv. Marije Magdalene u Mutvoranu. (07.03.2019.)
- Osma radionica u sklopu projekta *Zaboravljena baština: drveni oltari u Istri*, koji se ostvaruje u suradnji Instituta za povijest umjetnosti, Hrvatskog restauratorskog zavoda i Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, s temom *Drveni oltari sv. Roka, u kapeli sv. Roka u Svetvinčentu*, održana je u Općinskoj vijećnici u Svetvinčentu. Predavači su bili; dr. sc. Vlasta Zajec iz Instituta za povijest umjetnosti i Silvo Šarić, konzervator – restaurator iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorskog odjela Vodnjan - Juršići. Slijedila je radionica za sudionike, kojom su predstavljene povijesne tehnike pozlate i restauratorskih postupaka na polikromiranim drvenim oltarima. Radionicu su vodili konzervatori – restauratori Laura Stipić Miočić, Silvo Šarić i Lucija Roce iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorskog odjela Vodnjan – Juršići. (19.07.2019.)
- Deveta radionica u sklopu projekta *Zaboravljena baština: drveni oltari u Istri*, koji se ostvaruje u suradnji Instituta za povijest umjetnosti, Hrvatskog restauratorskog zavoda i Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, s temom *Drveni kip sv. Jeronima u Valici*, održana je u Valici (za područje Umaga i Savudrije). Predavači su bili; dr. sc. Vlasta Zajec iz Instituta za povijest umjetnosti, s temom *Drveni kip sv. Jeronima u Valici* i konzervatorica – restauratorica Kristina Bin Latal iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorskog odjela Vodnjan – Juršići. Praktični dio radionice za sudionike *Prikaz povijesnih tehnika pozlate i restauratorskih postupaka na polikromiranim drvenim oltarima* vodile su konzervatorice – restauratorice Kristina Bin Latal, Laura Stipić Miočić i Lucija Roce iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorskog odjela Vodnjan – Juršići. (30.09.2019.)
- Deseta radionica u sklopu projekta *Zaboravljena baština: drveni oltari u Istri*, koji se ostvaruje u suradnji Instituta za povijest umjetnosti, Hrvatskog restauratorskog zavoda i Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, s temom *Drvena skulptura u Labinu*, održana je u Narodnom muzeju u Labinu. Dr. sc. Vlasta Zajec iz Instituta za povijest umjetnosti govorila je o drvenoj skulpturi u gradu Labinu u izlaganju *Primjeri drvene skulpture u Labinu*. O uvjetima čuvanja i načinima prevencije govorila je Lucija Roce iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorski odjel Vodnjan – Juršići. Radionicu za sudionike s prikazom povijesnih tehnika pozlate i restauratorskih postupaka na polikromiranim drvenim oltarima vodili su konzervatori – restauratori Laura Stipić Miočić, Silvo Šarić i Lucija Roce iz Hrvatskog restauratorskog zavoda Restauratorskog odjela Vodnjan – Juršići. (28.10.2019.)

11.3. Radionice

- *Revitalizacija kulturne baštine u urbanom području Pule*, radionica u sklopu projekta ITU

mehanizma, u organizaciji Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije i Grada Pule. (24.01.2019.)

- Organizacija radionice – ITU konferencije, u sklopu provedbe projekta ITU mehanizma, u organizaciji Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije i Grada Pule. (12.04.2019.)
- Prezentacija sredstava za zaštitu muzejskih predmeta *Crescat*
U Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* Povijesnog i pomorskog muzeja Istre održana je prezentacija novijih proizvoda – sredstava za preventivnu zaštitu muzejskih predmeta, koje su muzejskim djelatnicima iz Istarske županije predstavili stručni djelatnici *Crescata* – poduzeća specijaliziranog za distribuciju sredstava za preventivnu zaštitu predmeta. (20.11.2019.)

11.4. Ostalo

- Student povijesti sa Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Puli Toni Štepanko, odradio je obavezu studentsku praksu u Muzeju.
- Studentica povijesti sa Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Puli Božica Peruško, odradila je obavezu studentsku praksu u Muzeju.
- Studentica povijesti sa Sveučilišta *Jurja Dobrile* u Puli Slavica Porubić Kukul, odradila je obavezu studentsku praksu u Muzeju.
- Studentica Iris Barbalić, koja studira na Sveučilištu u Trstu, odradila je obavezu studentsku praksu u Muzeju.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Press

Programske aktivnosti Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u izvještajnom su razdoblju bile redovito medijski praćene.

Dnevni tisak:

Glas Istre, La Voce del Popolo

Web: www.glasistre.hr, www.regionalexpress.hr, www.tportal.hr, www.gradpula.hr,
www.kulturistra.hr, www.pulainfo.hr

U Hemeroteku Povijesnog i pomorskog muzeja Istre pohranjeno je 118 članaka, prikupljenih tijekom 2019. godine – tekstova koji donose priloge o Muzeju i njegovim aktivnostima, a koji su objavljeni u tiskovinama i na internetskim portalima.

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Radio, TV:

- TV *Istra*; razgovor povodom *Noći muzeja* i otvorenja izložbe *Čuvari istarskih fresaka* (Sunčica Mustač, Gracijano Kešac), 28. siječnja 2019.
- TV *Nova*; najava *Noći muzeja* i izložbe *Čuvari istarskih fresaka* (Gracijano Kešac), 30. siječnja 2019.
- Radio *Rovinj*; razgovor o *Noći muzeja* (Gracijano Kešac), 30. siječnja 2019.
- TV *Nova*; najava *Noći muzeja* (Gracijano Kešac), 31. siječnja 2019.
- HRT Radio *Pula*; najava *Noći muzeja* (Sunčica Mustač, Gracijano Kešac), 31. siječnja 2019.
- HRT Radio *Pula*, TV *Nova*, TV *Istra*; izjava u povodu otvorenja izložbe *ALOJZ OREL – kazališna fotografija* (Lana Skuljan Bilić, Gracijano Kešac), 03. svibnja 2019.

- HRT Radio *Pula*, TV *Nova*, HRT HTV; izjave u povodu otvorenja izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.* (Gordana Milaković, Katarina Povedić), 15. lipnja 2019.
- *Radio Centar Poreč*; izjava u povodu otvorenja izložbe *Ljepota lažnog sjaja* (Gracijano Kešac), 26. lipnja 2019.
- TV *Nova*; izjava u povodu snimanja emisije *Zapadna strana* (Gracijano Kešac), 11. srpnja 2019.

12.4. Promocije i prezentacije

12.4.1.

- Promocija kataloga izložbe *Gajba i tić / Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*

U Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* Povijesnog i pomorskog muzeja Istre predstavljen je katalog izložbe *Gajba i tić / Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre*. U predstavljanju su sudjelovali: ravnatelj Povijesnog i pomorskog muzeja Istre Gracijano Kešac, viša kustosica Katarina Marić, suautorica izložbe, ravnateljica Muzeja grada Rovinja Tajana Ujčić, suautorica izložbe, pjesnikinja Roberta Razzi. Katalog je predstavio akademik Tonko Maroević. Katalog izložbe *Gajba i tić / Pokriveno i raskrito u seksualnosti Istre* realiziran je kao popratna publikacija istoimene izložbe, koja je projekt Koordinacije istarskih muzeja (KIM). Izložba i katalog tematiziraju seksualnost u Istri od prapovijesti do suvremenosti.

Pula, Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria, 04. ožujka 2019.

12.4.2.

- Predstavljanje i otvorenje za javnost online baze kulturne baštine *Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale Istriano*

U sklopu Noći muzeja 2019. u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre predstavljena je i otvorena za javnost online baza kulturne baštine *Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale Istriano*. Riječ je o digitalnom katalogu sakralne i profane baštine Istre, kojeg u sklopu svoje djelatnosti kreira Kuća fresaka u Draguču, odnosno, njezina voditeljica, mr. sc. Sunčica Mustać, a sadrži sve ono što se podrazumijeva pod baštinom, od građevina u povijesnim jezgrama i njihovih interijera, pojedinačnih nepokretnih kulturnih dobara, arheoloških lokaliteta, do pojedinačnih umjetničkih i uporabnih predmeta.

Pula, Povijesni i pomorski muzej Istre, 01. veljače 2019.

12.5. Koncerti i priredbe

- *Prvi Maj Geri festival*

U organizaciji *Incognito agency* u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 27. travnja 2019. *Prvi Maj Geri festival*, na kojemu su nastupili *Stormera, The Moose Rush, Repetitor* i Vojko Vručina.

- Uz Svjetski dan joge, 21. lipanj, 21. lipnja 2019., na prostoru bastiona Kaštela, održano je promotivno – promidžbeno predstavljanje Joga centra *Sorya* iz Pule, uz aktivno uključivanje građanstva.

- Koncert klape *Rišpet*

U organizaciji *LA LU d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 01. lipnja 2019. koncert klape *Rišpet*.

- Kazališna predstava *Lysistrata 21: vodimo ljubav ne rat*

U organizaciji Istarskog narodnog kazališta od 15. do 17. lipnja u dvorišnom prostoru Muzeja održane su izvedbe kazališne predstave *Lysistrata 21: vodimo ljubav ne rat*.

- *Stand up predstava Političar*

U organizaciji *B-Glad produkcije d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 23. lipnja 2019. stand up predstava Slavka Sobina *Političar*.

- Koncert Bože Vreće

U organizaciji *Incognito agency* u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 28. lipnja 2019. koncert Bože Vreće.

- *Disco Incognito*

U organizaciji *Incognito agency*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 29. lipnja 2019. program *Disco Incognito*, u kojemu su nastupila 4 pulska DJ-a.

- Predstava *Đurologija*

U organizaciji udruge *Notus*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 30. lipnja 2019. stand up predstava Branka Đurića Đure *Đurologija*.

- Predstava *Sve o muškarcima*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 04. srpnja 2019. predstava Teatra Gavran *Sve o muškarcima*.

- Predstava *Sve o ženama*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 05. srpnja 2019. predstava Teatra Gavran *Sve o ženama*.

- Koncert pulskih rock sastava

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 11. srpnja 2019. humanitarni koncert pulskih rock sastava za Alexa Černjula.

- Kazališna predstava INK *Samice*

U organizaciji Istarskog narodnog kazališta 23. i 24. srpnja 2019. u dvorišnom prostoru Muzeja održane su izvedbe kazališne predstave *Samice*.

- Koncert rock sastava *Queen Real Tribute Band*

U organizaciji *Rock Caffea* u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 29. srpnja 2019. koncert rock sastava *Queen Real Tribute Band*.

- Predstava *Ivan Šarić stand up*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 30. srpnja 2019. predstava Ivana Šarića, *Ivan Šarić stand up*.

- Stand up predstava *Crnogorac u krevetu*

U organizaciji udruge *Show Time*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 31. srpnja 2019. stand up predstava *Crnogorac u krevetu*.

- Predstava *Ništa ljubav, samo sex*

U organizaciji udruge *Notus*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 04. kolovoza 2019. predstava *Ništa ljubav, samo seks*.

- Koncert *Croatian Pink Floyd Show*

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 08. kolovoza 2019. koncert sastava *Croatian Pink Floyd Show*.

- Koncert *Vanne*

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 09. kolovoza 2019. koncert *Vanne*.

- Koncert *Mie Dimšić*

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 11. kolovoza 2019. koncert *Mie Dimšić*.

- Koncert sastava *Tribute Band ABBA*

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 14. kolovoza 2019. koncert sastava *Tribute Band ABBA*.

- Predstava *Idemo u živo*

U organizaciji udruge *Notus*, u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 15. kolovoza 2019. predstava *Renea Bitorajca i Igora Mešina Idemo uživo*.

- Koncert sastava *Silente*

U organizaciji *Rock Caffea*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 16. kolovoza 2019. koncert pop sastava *Silente*.

- Party *Music After Dinner*

U organizaciji udruge *Music After Dinner*, u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 17. kolovoza 2019. party *Music After Dinner*, uz glazbu DJ-eva.

- Predstava *Dekorateri*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 28. kolovoza 2019. predstava *Dekorateri*, Kazališta *Lectirum*.

- Predstava *Hitno na Hitnu*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 21. kolovoza 2019. predstava *Hitno na Hitnu*, *Kerekesh tetra*.

- Predstava *Pokopaj me nježno*

U organizaciji *Tako je j.d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 22. kolovoza 2019. predstava *Pokopaj me nježno*, *Kerekesh tetra*.

- Predstava *Istarske priče*

U organizaciji *Tatra Fort forno* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 28. kolovoza 2019. predstava *Istarske priče*, *Roberta Raponje*.

- Predstava *Sanjari budućnosti*

U organizaciji *Tatra Fort forno* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 29. kolovoza 2019. predstava *Sanjari budućnosti*, Roberta Raponje.

- Predstava *Who the fuck is Biba?*

U organizaciji *B-Glad produkcije d.o.o.* u dvorišnom prostoru Muzeja održana je dana 31. kolovoza 2019. predstava *Who the fuck is Biba?*

- Koncert *Nene Belana & Fiumensa*

U organizaciji *Rock Caffea* u dvorišnom prostoru Muzeja održan je dana 07. rujna 2019. koncert pop sastava *Neno Belan & Fiumens*.

- Kazališna predstava *Lysistrata 21: vodimo ljubav ne rat*

U organizaciji Istarskog narodnog kazališta 27. rujna 2019. u dvorišnom prostoru Muzeja izvedena je kazališna predstava *Lysistrata 21: vodimo ljubav ne rat*.

- Popratni programi *Dimensions* i *Outlook* festivala

U organizaciji *8 Hz d.o.o.*, dana 29.08, 31.08., 05.09., 07.09. i 08.09.2019., u tunelskom prostoru *Zerostrasse* održani su popratni programi *Dimensions* i *Outlook* festivala, uz glazbu DJ-eva.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria posjetilo je 81 910 posjetitelja, što je na razini 2018. godine (indeks 100,03). Tunelski prostor *Zerostrasse* u razdoblju od 15. lipnja do 15. rujna 2019. godine posjetilo je 53 288 posjetitelja (4 % više u odnosu na 2018. godinu). Sveukupan broj posjetitelja u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre – Museo storico e navale dell'Istria tijekom 2019. godine – Kaštel i u *Zerostrasse*, bio je 135 198 posjetitelja.

15. FINACIJE

Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria u izvještajnom je razdoblju, od 01. siječnja do 31. prosinca 2019. godine, ostvario prihode u ukupnom iznosu od 4.856.189,93 kn (4 % više u odnosu na 2018. godinu), te rashode u iznosu od 4.409.743,04 kn (5 % manje u odnosu na 2018. godinu). Uključujući prijenos rezultata iz 2018. godine, ostvaren je ukupni rezultat od + 1.180.768,56 kn. Isti će se utrošiti sukladno odluci, odnosno, planu i programu rada u 2020. godini. Prihod od ulaznica u 2019. godini u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre – Museo storico e navale dell'Istria – Kaštel bio je za 4 % veći, a u tunelskom prostoru *Zerostrasse* za 6 % veći u odnosu na 2018. godinu.

15.1. Izvori financiranja (u %)

• lokalna samouprava – Županija (Osnivač)	45 %
• lokalna samouprava – Grad Pula	6 %
• vlastiti prihodi Muzeja	45 %
• ostali izvori financiranja	4 %

Odnos troškova za materijalne i programske djelatnosti (u %) u odnosu prema ukupnim ostvarenim rashodima Muzeja:

Redovna djelatnost i ulaganja u nabavu dugotrajne imovine: 88 %

Programski troškovi:

12 %

15.2. Investicije (u kn)

- Za nastavak radova na Projektu rekonstrukcije, konzervacije, sanacije i zaštite potpornog zida oko opkopa – rova utvrde, utrošeno je 263.457,23 kn.

- Za otkup muzejske građe tijekom programske 2019. godine utrošeno je 370.480,06 kn.

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

16.2.1.

Informatizacija

Na planu informatizacije, tijekom 2019. godine u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre realizirano je sljedeće:

- Redovita izrada zaštitnih kopija podataka
- Održavanje NOD 32 antivirus programa
- Udaljena podrška korisnicima
- Održavanje računalne opreme
- Nabava prijenosnog računala Lenovo Ideapad 330i3/8GB/256GB/MX130/17,3 FHD/DOS
- Nadogradnja prijenosnih računala SSD HDD
- Nadogradnja servera sa 2xHDD Western Digital Ultrastar DCHDD Server HE 12,3.5, 12TB,256MB
- Nabava UPS uređaja APC BE550G-GR
- Nabava color pisača Canon Pixmaix6850, tintni, A3+, mrežni
- Nadogradnja računala na Windows 10 pro x 64
- Nadogradnja računala na Windows 10 pro x64
- Nadogradnja računala sa HDD Intel SSD D3-S4510 Series 240GB
- Nabava i montaža WiFi antena Mikrotik RB SXT2 HND u muzejski prostor
- Nabava PC Lenovo V530 i3/8GB/256GB/IntHD/W10P/tip+miš
- Nabava Monitor DELL UltraSharp U2415 24.1, 1920x1200, IPS
- Nabava pisača HP LaserJet Pro printer, M402dne

Sve radove izveo je obrt za računalne djelatnosti *IDEA PLUS*, koji obavlja i redovitu kontrolu, servis i održavanje informatičke opreme Muzeja.

Redovito održavanje, servisiranje i nadogradnja operativnog sustava *Modulor++* od strane poduzeća *Link2*.

16.2.2.

Ostavština fotografa Alojza Orela

Voditeljica Zbirke fotografija, negativa i fotografske opreme, viša kustosica Lana Skuljan Bilić, prof., nastavila je rad na stručnoj valorizaciji i zaštiti Ostavštine Alojza Orela.

16.2.3.

Rad u vijećima i povjerenstvima

Stručni radnici Povijesnog i pomorskog muzeja Istre članovi su Vijeća za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara Grada Pule (Gordana Milaković), Vijeća za materijalnu baštinu i muzeologiju Istarske županije (Gordana Milaković), Vijeća za međunarodnu kulturnu

suradnju Istarske županije (Gracijano Kešac) i Vijeća za kulturu Istarske županije (Gracijano Kešac) te Povjerenstva Grada Pule za programe i manifestacije u kulturno-povijesnim objektima grada Pule (Gracijano Kešac).

16.2.4.

Godišnja priznanja Hrvatskog muzejskog društva

Ocjenjivački sud Hrvatskog muzejskog društva dodijelio je dva godišnja priznanja za 2018. godinu za projekte realizirane u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre.

U kategoriji Priznanje za realizirani izdavački projekt, posebno priznanje dobili su Lana Skuljan Bilić i Gracijano Kešac za katalog izložbe *SLOBODA NARODU! Antifašizam u Istri / LIBERTA AL POPOLO! L'antifascismo in Istria*.

U kategoriji Priznanje za istraživački rad koji je rezultirao izložbom, posebno priznanje dobile su Lana Skuljan Bilić i Katarina Pocić za izložbu *Boks u Puli / La boxe a Pola*.

16.2.5.

Godišnja nagrada *Marijan Rotar* Pulske filmskog festivala za 2019. godinu

Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico dell'Istria dobitnik je godišnje nagrade *Marijan Rotar* 66. Pulske filmskog festivala za 2019. godinu. Nagrada se dodjeljuje pravnim ili fizičkim osobama, koje su podjednako svojim idejama i djelima spojile Pulu i film i na taj način doprinijele razvitku Festivala i prepoznavanju Pukle kao filmskoga grada. Povijesni i pomorski muzej Istre dobio je ovu nagradu kao priznanje za dugogodišnju suradnju s Filmskim festivalom u Puli i ustanovom *Pula Film Festival*.

16.2.6.

Kuća fresaka u Draguču

Kuća fresaka u Draguču – Casa degli affreschi a Dragucco, kao Odjel Povijesnog i pomorskog muzeja Istre – Museo storico e navale, nastavila je s programskom djelatnošću, koju vodi voditeljica Kuće fresaka, mr. sc. Sunčica Mustač, a u sklopu koje se održavaju stručna i popularna predavanja, znanstveno – stručni skupovi, radionice na temu fresko slikarstva, izložbe, izdavački projekti. Budući da je djelatnost Kuće fresaka u Draguču zamišljena i kao važan doprinos turističkoj ponudi središnje Istre, Kuća fresaka, u suradnji s Općinom Cerovlje i Turističkom zajednicom središnje Istre osmišljava i programe koji predstavljaju dio turističke ponude. U suradnji s dizajnerom Mauriciom Ferlinom nastavljen je rad na muzealizaciji Kuće fresaka i njezinim uređenjem u Posjetiteljski centar. U okviru djelatnosti Kuće fresaka u Povijesnom i pomorskom muzeju Istre otvorena je, kao dio manifestacije Noć muzeja 2019., izložba *Čuvari istarskih fresaka*. U istoj prigodi otvorena je za javnost online baza kulturne baštine *Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale istriano*. Nastavak rada na katalogu istarskih fresaka, kao i na unošenju podataka u bazu podataka *Istarska kulturna baština – Patrimonio culturale istriano*. Nastavak pisanja tekstova za Facebook stranicu Kuće fresaka u cilju edukacije i popularizacije spomenika kulture, s naglaskom na zidno slikarstvo. Obavljani su urednički poslovi na izdavačkom projektu *Umjetnička baština istarske crkve*, u sklopu kojega je u pripremi treća knjiga *Slikarstvo I. 5. – 16. stoljeće*. Voditeljica Kuće fresaka surađivala je na pripremi partnerske izložbe i kataloga *Freske bez granica – Affresci senza confini* s udrugom *Ad undecimum* iz grada San Giorgio di Nogaro u regiji Friuli Venezia Giulia, u Italiji. Namjera je izložbe, prikazati po 10 talijanskih i 10 istarskih lokaliteta sa zidnim slikama. Pripremljeni su tekstovi i fotografska građa. U sklopu projekta *Zaboravljena baština* pripremana su stručna predavanja o drvenim oltarima. Na zamolbu Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i Istarskog povijesnog društva realizirana su stručna vodstva po crkvama s freskama i po

srednjovjekovnim jezgrama Draguča, Huma i Roča. Pripremljena stručna predavanja o crkvi Sv. Martina u Ližnjanu te o zidnim slikama i ostalom uređenju unutrašnjosti crkava u Medulinu.

Stručni programi Kuće fresaka u Draguču provode se u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom, Institutom za povijest umjetnosti, Konzervatorskim odjelima u Puli i Rijeci.

16.2.7.

Investicije

- Projekt rekonstrukcije, konzervacije, sanacije i zaštite potpornog zida oko opkopa (rova) Mletačke utvrde Kaštela u Puli – 2. faza

Izvedbom radova rekonstrukcije, konzervacije, sanacije i zaštite zapadnog potpornog zida, uz Malo rimsko kazalište, nastavljena je realizacija Projekta rekonstrukcije, konzervacije, sanacije i zaštite potpornog zida, koji se proteže oko opkopa (rova) Mletačke utvrde Kaštela. Nakon pripreme terena i postavljanja informativne signalizacije, u ovoj su se fazi, sukladno projektu i definiranim konzervatorskim uvjetima Ministarstva kulture Republike Hrvatske Konzervatorskog odjela u Puli, odvijali radovi čišćenja trave i drugog raslinja u kanalu i na kruništu zida. Uklonjena su manja stabla i nisko raslinje, kao i debla s korjenjem na kruništu zida. Kombinacijom ručnog i strojnog rada iskopan je zemljani nasip uz potporni zid kanala i na kruništu. Vršilo se razabiranje i sortiranje kamenog materijala od urušenog kamenog zida, koji je korišten za ponovnu ugradnju. Kameni zid rekonstruiran je, na mjestima gdje je urušen, na način identičan postojećem. Konačna visina zida dogovorena je s nadležnim konzervatorom. Po ugradnji kamena izvršeno je učvršćenje kruništa zida, na mjestima na kojima je to bilo neophodno, a nakon toga nasipavanje materijala od iskopa s gornje strane. Financijska sredstva osigurali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Istarska županija, Grad Pula te Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria. Radove je izvelo poduzeće *Kapitel d.o.o.*, a građevinski nadzor *Istra inženjering d.o.o.*

- Sanacija mosta

Radovi sanacije i zaštite izvedeni su na konstrukciji ulaznog mosta, koji preko rova vodi u tvrđavu i u Muzej. Dodane su nove metalne noseće grede, sanirane stare, te su zamijenjene sve poprečne drvene grede na mostu.

- Nastavak sanacije opločenja hodne površine u dvorišnom prostoru Muzeja

Sukladno financijskim mogućnostima, nastavilo se sa poravnavanjem i niveliranjem neravne površine, zamjenom i betoniranjem oštećenih oblutaka, kojima je dio hodne površine pokriven.

- Radovi održavanja i sanacije u tunelskom prostoru *Zerostrasse*

S obzirom na karakteristike prostora u tunelskom prostoru *Zerostrasse*, u kojemu je velika koncentracija vlage, neophodno je stalno ulaganje u održavanje elektro instalacija. Prema potrebi, zamijenjeni su kablovi i postavljena nova rasvjetna tijela. Nabavljene su i postavljene nove, otpornije led lampice. Postavljena su i dodatna rasvjetna tijela u prostoru gdje se održavaju izložbe. Za potrebe izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.* u potpunosti je postavljena nova rasvjeta. Obavljeni su i drugi poslovi na održavanju prostora, izrađena su i postavljena nova slova na natpisima na ulaznim vratima.

Izvedeni su građevinski radovi na uređenju prostora i sanaciji bankina za potrebe postavljanja izložbe *Pulski električni tramvaj 1904. – 1934.* Izvršeni su sljedeći radovi:

- Demontaža postojećih panoa i instalacija u tunelima
- Obijanje dotrajalog betona na bankinama s čišćenjem labavog betona do zdrave osnove
- Čišćenje površine bankina visokotlačnim čistačem s vodom uz dodatak abraziva te čišćenje

- vidljive armature od metalnog sjaja
- Reprofilacija nedostajućih dijelova bankina armiranim betonom:
 - a) izrada profilirane oplata r.š. do 50 cm
 - b) izrada armature od betonskog željeza s armiranjem postojećeg betona, te premazivanje preostale vidljive armature inhibitorom korozije
 - c) betoniranje sitnozrnatim betonom uz vibriranje, prethodno premazivanje postojećeg betona SN vezom
 - Odvoz viška materijala i zbrinjavanje na deponiju
 - Završno čišćenje

- Izrada i montaža samostojećih nosača

Za potrebe izložbene djelatnosti u tunelskom prostoru Zerostrasse realizirani su bravarski radovi izrade i montaže samostojećih nosača za izložbene panoe te izrada i montaža nosača za rasvjetu.

- Sustav vatrodajave i zaštite od požara i video nadzor prostora u Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung*

U Posjetiteljskom centru *Herman Potočnik Noordung* poduzeće *PORETTI Alarm i video – security* obavljalo je redovito održavanje i servisiranje sustava zaštite od požara i video nadzor objekta.

- Alarmni sustav

U sklopu sustava video nadzora i alarmnog sustava objekta obavljano je redovito održavanje i servisiranje sustava od strane poduzeća *Sigurnost d.o.o.*

- *Strategija razvoja urbanog područja Pule, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., ITU mehanizam*

Nastavak rada na projektu u sklopu program *Strategija razvoja urbanog područja Pule, Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. – ITU mehanizam*. Nositelj projekta je Grad Pula, a partneri su Povijesni i pomorski muzej Istre – Museo storico e navale dell'Istria i Turistička zajednica grada Pule. Tijekom 2019. godine nastavljen je rad na pripremi projektne dokumentacije za sanaciju istočne kortine, uređenje ugostiteljskog punkta, sanaciju i proširenje sanitarnog čvora, izvedbu projekta napajanja električne energije, projekta dizala, koji će povezati utvrdu na Kaštelu s tunelima u međuetazi i u tunelskom prostoru *Zerostrasse* te za projekt realizacije info-punkta, centralnog upravljačkog sustava i izložbenih prostorija, u kojima će biti multimedijски predstavljen austrougarski fortifikacijski sustav u Puli.

PPMI-007/20-10-01

Pula, 22. siječnja 2021.

R a v n a t e l j:
Gracijano Kešac, dipl. povj.